

**การนำเสนอภาพผู้หญิงสมัยใหม่ในสังคมทศวรรษ 2530
ในนวนิยายเรื่อง จินตปาตี***
**The Presentation of Modern Women in 1987's Society in
the Fiction 'Jin Ta Pa Tee'**

ณัฐยา อธิธิจันทร์ และอรทัย เพ็ญยุระ
Nathaya Ittichan and Orathai Piayura
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Khon Kaen University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: toei_cassiopeia@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์ภาพการนำเสนอผู้หญิงสมัยใหม่ในทศวรรษ 2530 ในนวนิยายเรื่องจินตปาตีของโสภาค สุวรรณ ตามแนวคิดสตรีนิยม สายเสรีนิยม จากบทบรรยายและบทสนทนาของตัวละคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ นำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า การนำเสนอภาพผู้หญิงสมัยใหม่ในสังคมทศวรรษ 2530 มีอยู่ 2 ประเด็นใหญ่ คือ 1) การนำเสนอภาพผู้หญิง ประกอบด้วยลักษณะของผู้หญิงที่ทำให้เห็นภาพผู้หญิงสมัยใหม่ คือ ผู้หญิงที่มีเสน่ห์ผู้หญิงที่มีความสามารถด้านภาษา ผู้หญิงที่มีหัวใจกว้างขวาง และผู้หญิงที่เป็นผู้นำครอบครัว 2) ปัจจัยประกอบสร้างภาพผู้หญิงสมัยใหม่ ได้แก่ วาทกรรมผู้หญิงเก่งเข้ามาแทนที่แม่ศรีเรือนและมโนทัศน์ของนักเขียน ที่ยังคงอยู่ในกรอบของปิตาธิปไตยและไม่สามารถแสดงออกเรื่องเพศได้อย่างชัดเจน รูปแบบภาพผู้หญิงสมัยใหม่เป็นลักษณะชุดความคิดเดียวกันกับนวนิยายในช่วงเวลาเดียวกัน แต่ต่างกัน ในแง่มุมของเหตุและผลของการนำเสนอภาพนั้นๆ และยังพบว่าค่านิยมเรื่องเพศของนักเขียน ส่งผลอย่างมากต่อการแสดงออกทางเพศของตัวละครหญิง

คำสำคัญ: จินตปาตี; ผู้หญิงสมัยใหม่; สังคมทศวรรษ 2530

*ได้รับบทความ: 24 ตุลาคม 2564; แก้ไขบทความ: 29 พฤศจิกายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 4 กุมภาพันธ์ 2565

Received: October 24, 2021; Revised: November 29, 2021; Accepted: February 4, 2022



Abstract

This article aims to present the analysis results of presentation of modern women in 1987's Society in the fiction 'Jin Ta Pa Tee' written by Sophak Suwan based on Liberal Feminism. Narration and dialogue of leading and supporting female characters in this fiction were applied to the analysis is qualitative research. The analytical description was used for result presentation.

The results revealed that: the presentation of modern women in society in the 1987's has two main issues: 1) Presentation of women's images. It consists of female characteristics that portray a modern woman: attractive woman, woman with language abilities, progressive thinking woman and women who lead of the family. 2) Determinant construction of the image of modern women, such as the discourse of a talented woman replacing perfect wife house and the writer's concept. That remain within the framework of patriarchy and unable to express sexuality clearly the modern feminine image style is characterized by the same set of ideas as the novels of the same period. But different in terms of the cause and effect of the presentation of the picture. And also found that the writer's sexual values It greatly affects the gender expression of female characters.

Keywords: Jin Ta Pa Tee; modern women; 1987's Society

1. บทนำ

การนำเสนอภาพสะท้อนผู้หญิงในสังคมผ่านมุมมองวรรณกรรม นักวิชาการทางด้านวรรณกรรมวิจารณ์หลายท่าน ได้กล่าวไว้ว่า “วรรณกรรมนั้นเป็นภาพสะท้อนสังคม” นักอ่านสามารถรับรู้ เข้าใจสังคมผ่านวรรณกรรมร่วมสมัยได้เป็นอย่างดีซึ่ง (อรจิรา อัจฉริยะไพบูลย์, 2560, หน้า 137-148) นักเขียนหลายท่านเลือกนำเสนอภาพผู้หญิงในสังคมไทยผ่านวรรณกรรมหลากหลายประเภททั้ง เรื่องสั้น กวีนิพนธ์ และนวนิยาย หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

นักเขียนหลายท่านได้นำเสนอสิทธิผู้หญิงผ่านวรรณกรรมมากขึ้น นักเขียนที่มีบทบาทในการนำเสนอภาพผู้หญิงในสังคมได้เด่นชัด อาทิเช่น กฤษณา อโศกสิน ในช่วงก่อนทศวรรษ 2530 แนวทางการนำเสนอภาพผู้หญิงของกฤษณา อโศกสิน ยังคงนำเสนอภาพผู้หญิงมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการเป็นแม่และเมียที่ดี ภายใต้อำนาจิตของบุรุษ ก่อนที่จะเห็นความเปลี่ยนแปลงของผู้หญิงในช่วง พ.ศ. 2530 ที่เริ่มได้รับการศึกษาและหันมาทำงานนอกบ้านมากขึ้นรวมถึงมีบทบาททางการเมืองที่เด่นชัด รวมถึงการให้ความสำคัญกับรูปร่างหน้าตา



ของตัวละครเอกผู้หญิงที่จะต้องเป็นคนดี มีความงามตามแบบอุดมคติวรรณคดีไทยคือ มีความงามรูปร่างบอบบางน่าละมุนนอม ดังเห็นได้จากตัวละครกัณฐกในน้ำผึ้งชม อรอินทราในพฤษชาสวาท และตติยาในชลธิพิศวาส (วีรวรรณ ศรีสำราญ, 2534, หน้า 174-175) นักเขียนอีกท่านที่มีผลงานเกี่ยวกับสตรีในแวดวงวรรณกรรม คือ ทมยันตี โดยมีผู้ศึกษา นวนิยายของทมยันตีในประเด็นภาพสะท้อนของสตรีในสังคม พ.ศ. 2506-2534 พบว่าในช่วงแรกภาพของผู้หญิงถูกนำเสนอให้ติดอยู่กับค่านิยมเรื่องพรหมจรรย์ที่แสดงผ่านมุมมองของตัวละครชาย โดยยึดเอาค่านิยมความบริสุทธิ์ทางเพศมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งผู้หญิงดีผู้หญิงเลว เช่น นวนิยายเรื่อง ค่าของคน สายใจ และรอยมลทิน (ภัทรพร หงส์ทอง, 2538, หน้า 58)

นอกจากนี้ ยังมีวรรณกรรมอื่นที่ได้นำเสนอภาพผู้หญิงในสังคมที่ยังถูกตีกรอบบทบาทให้อยู่กับหน้าที่แบบเดิม เช่น เรื่องหม้อที่ซูดไม่ออก จากหนังสือรวมเรื่องสั้น อัญมณีแห่งชีวิต ของอัญชันที่ได้รับรางวัลซีไรต์ประจำปี พ.ศ. 2533 ได้แสดงให้เห็นภาพผู้หญิงที่ยังอยู่ในบทบาทเมียและแม่แบบเก่า แม้ว่าแนวคิดความเป็นกุลสตรีจะไม่ประสบความสำเร็จในการครองเรือนแบบเดิม แต่ผู้หญิงยังต้องยอมอยู่ภายใต้บทบาทเมียและแม่ต่อไป ซึ่งเป็นการหล่อหลอมมาจากระบบปิตาธิปไตยที่จำกัดบทบาทของผู้หญิงแค่เมียและแม่เท่านั้น (เสนาะ เจริญพร, 2548, หน้า 44-47) จากการยกตัวอย่างวรรณกรรมที่นำเสนอให้เห็นภาพของผู้หญิงในช่วงก่อนทศวรรษ 2530 จะเห็นว่ามีการนำเสนอให้เห็นถึงปัญหาของผู้หญิงที่ยังอยู่ในกรอบแบบเดิมที่ยึด

ผู้หญิงไว้ค่านิยมความเป็นกุลสตรีและการปรนนิบัติเพศชาย ความไม่เท่าเทียมเรื่องเพศการจำกัดการแสดงออกทางเพศด้วยค่านิยมเรื่องความบริสุทธิ์ของพรหมจรรย์

ในช่วงทศวรรษ 2530 กระแสผู้หญิงถูกนำมาขยายเป็นวงกว้าง ด้วยปัญหาที่พบในสังคมทำให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามามีบทบาทในเรื่องนี้มากขึ้น แผนพัฒนาสตรีระยะยาว (พ.ศ. 2525-2544) ได้กำหนดนโยบายเพื่อผู้หญิง โดยตั้งเป้าให้ผู้หญิงมีการพัฒนาด้านการเข้าถึงการศึกษา ทั้งยังสามารถพัฒนาตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ (พรธาดา สุวัธนวิจ, 2550, หน้า 68) กระบวนการทางสังคมพยายามจะเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่มุ่งประเด็นสำคัญไปที่ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศอย่างชัดเจนทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม มีเรียกร้องให้เกิดความสมดุลทางเพศไปพร้อมๆ กัน (วารุณี ภูริสินสิทธิ์, 2545, หน้า 4-5) ทำให้ผู้หญิงได้รับการพัฒนามีความรู้ความสามารถในการเข้ามามีบทบาทพัฒนาประเทศได้อย่างก้าวกระโดด จนนำมาซึ่งกระแส “ผู้หญิงก้าวหน้า” มีการนำเสนอภาพความสามารถของผู้หญิงที่มีความทัดเทียมกับผู้ชายมากขึ้น เริ่มเห็นบทบาทผู้หญิงในพื้นที่สาธารณะของสังคม ซึ่งวรรณกรรมหลายเรื่องในช่วงนี้จะนำเสนอภาพ “ผู้หญิงก้าวหน้า” ในตัวละครเอกหญิงไว้ มีการนำเสนอภาพผู้หญิงเก่งขึ้นมาทดแทน แม่ศรีเรือน (เสนาะ เจริญพร, 2548, หน้า 8-11) กระบวนการสร้างตัวละครหญิงในนวนิยายเหล่านี้มีการพัฒนาให้เปลี่ยนแปลงไปเพื่อสอดคล้องกับสภาพสังคม มีการสร้าง “ผู้หญิงสมัยใหม่” ที่แตกต่างไปจากภาพของผู้หญิงในสังคมที่ผ่านมา



“ผู้หญิงสมัยใหม่” เสนาะ เจริญพร (2548) ได้ให้คำอธิบายลักษณะผู้หญิงในวรรณกรรมร่วมสมัยที่มีเสรีภาพมากขึ้น มีความเป็นตัวของตัวเอง มีบทบาททั้งทางกรงาน การเมืองและมีพื้นที่ทางสังคมมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นคุณสมบัติที่สื่อถึงนัยยะ “ผู้หญิงยุคใหม่” ดังการวิเคราะห์นวนิยายเรื่องกำแพงบุญ ของสุภาว เทวกุล ที่ตีพิมพ์ปี พ.ศ. 2534 ว่าตัวละคร “บัวบุญ” มีคุณสมบัติสอดคล้องกับผู้หญิงยุคใหม่ โดยเธอได้ออกมาสู่พื้นที่สาธารณะมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องงาน และมีโอกาสในการรับความคิดใหม่ๆ เช่นกัน ซึ่งลักษณะของผู้หญิงข้างต้นพบเป็นลักษณะร่วมในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน และหมยันต์ในช่วงทศวรรษ 2530 เช่นกัน นอกจากนี้ยังปรากฏลักษณะ “ผู้หญิงสมัยใหม่” ในการศึกษาตัวละครในนวนิยายหลัง 2530 ซึ่งมีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ดังที่ ละอองดาว จิตต์พิริยะการ (2562, หน้า 74-81) เสนอภาพผู้หญิงสมัยใหม่ผ่านการการศึกษาที่ผู้หญิงมีความรู้ความคิดก้าวหน้า มีการก้าวสู่การทำงานนอกบ้าน มีเสรีภาพในการตัดสินใจ พึ่งพาตนเองได้ และมองการหย่าร้างเป็นอิสรภาพ

จากการทบทวนวรรณกรรมปรากฏพัฒนาการของผู้หญิงในสังคมไทย เริ่มจากการสะท้อนปัญหา ไปสู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ในสังคม ผู้ศึกษาจึงอยากขยายผลการศึกษาให้กว้างขึ้นไปสู่การศึกษาผลงานนักเขียนท่านอื่นที่มีผลงานโดดเด่นในช่วงเวลาเดียวกัน ทั้งนี้ผู้ศึกษาเลือกศึกษาผลงานของโสภาค สุวรรณ ที่ถือว่าเป็นนักเขียนที่โดดเด่นในนวนิยายแนวต่างแดนและรักโรแมนติกและยังไม่ปรากฏการศึกษาประเด็นของ

ผู้หญิงในผลงานของโสภาค สุวรรณ อย่างจริงจัง ทั้งนี้ผู้ศึกษาเลือกศึกษา นวนิยายเรื่องจินตปาตี เขียนขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2535 โดยจินตปาตีกล่าวถึงตัวละครหญิง “จินตปาตี” ที่มารดาเสียชีวิตและบิดาแต่งงานใหม่ มารดาเลี้ยงไม่พอใจให้ลูกของภรรยาเก่าอาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกัน ดังนั้นจินตปาตีจึงถูกบิดาพาไปฝากให้ป้าฝ่ายมารดา ซึ่งเป็นตระกูลผู้ดีเก่าภาคใต้เลี้ยงดู ซึ่งป้าๆ ของเธอ ล้วนแล้วแต่เป็นผู้หญิงที่ไม่ได้แต่งงานหรือมีครอบครัว จินตปาตีได้รับการอบรมสั่งสอนและยังได้ศึกษาเล่าเรียนทางด้านภาษาและสื่อสิ่งพิมพ์ ด้วยความสามารถและผลงานที่โดดเด่นจนทำให้จินตปาตีก้าวเข้าสู่แวดวงนักข่าวตั้งแต่เรียนจบและมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการเป็นนักข่าวสายข่าวประเทศ ทั้งนี้เธอเขียนบทความเรียกร้องสิทธิสตรีและบทความการทุจริตในวงการการเมืองหลายเรื่องจนทำให้เธอถูกหมายเพ่งเล็งจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากงานของเธอ จนในที่สุดเธอสามารถเปิดโปงความเลวร้ายและการทุจริตของนักการเมืองผู้ที่อยู่เบื้องหลังได้สำเร็จ นวนิยายเรื่องจินตปาตีมีความโดดเด่นในการนำเสนอภาพผู้หญิงสมัยใหม่ และได้รับความนิยมจากผู้อ่านจนได้นำไปสร้างเป็นละคร เมื่อ พ.ศ. 2540 ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3

ดังนั้น นวนิยายเรื่องจินตปาตีจึงมีความน่าสนใจในการนำมาศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิเคราะห์การนำเสนอภาพผู้หญิงสมัยใหม่ในสังคมทศวรรษ 2530 สะท้อนให้เห็นทัศนคตินักเขียนหญิงและอิทธิพลของกระแสวรรณกรรมผู้หญิงที่แทรกซึมวรรณกรรมประเภทอื่นในยุคเดียวกัน



2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การนำเสนอภาพผู้หญิงสมัยใหม่ในทศวรรษ 2530 ในนวนิยายเรื่องจินตปาตี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์การนำเสนอภาพผู้หญิงสมัยใหม่ในสังคมไทยช่วงทศวรรษ 2530 โดยเลือกนิยายเรื่องจินตปาตีของนักเขียนโสภาค สุวรรณ จำนวน 2 เล่ม เล่มที่ 1 จำนวน 494 หน้าและเล่มที่ 2 จำนวน 456 หน้า ที่แต่งขึ้นในปี พ.ศ. 2535 และถือเป็นนวนิยายของโสภาค สุวรรณ ที่มีการสร้างตัวละครหญิงที่มีลักษณะเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ได้เด่นชัดที่สุด วิเคราะห์ตามแนวคิดสตรีนิยมสายเสรีนิยม ตัวละครที่นำมาวิเคราะห์คือ จินตปาตี นำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

4. สรุปผลการวิจัย

วิเคราะห์การนำเสนอภาพผู้หญิงสมัยใหม่ในนวนิยายเรื่องจินตปาตีของโสภาค สุวรรณ ผู้วิจัยพบลักษณะของผู้หญิงสมัยใหม่ในนวนิยายเรื่องจินตปาตี 2 ประเด็น ดังนี้

1. การนำเสนอภาพผู้หญิงสมัยใหม่

1.1 ผู้หญิงที่มีเสน่ห์ ค่านิยมความงามผู้หญิงในสังคมไทย ถือเป็นค่านิยมที่เด่นชัดอันเกิดจากระบบปิตาธิปไตย ที่แบ่งแยกสรีระและรูปร่างหน้าตาหญิงชายให้แยกออกจากกันโดยสิ้นเชิง ความงามที่สังคมยอมรับเกิดจากความชอบของผู้ชายในสังคมเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นรูปร่าง อ่อนแอ ผิวขาวอมชมพู ผอมยาว หน้าตาอ่อนหวาน

ซึ่งลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะแบบคู่ตรงข้ามที่ผู้หญิงกับผู้ชายแตกต่างกัน ในเรื่องจินตปาตี กล่าวถึงความนิยมในลักษณะนี้เช่นกัน โดยกล่าวถึง “สุดา” น้องสาวต่างมารดาของจินตปาตีที่มีรูปร่างอ่อนแอ ผิวขาว เป็นที่หมายปองของผู้ชาย แต่ตัวละครชายกลับไม่พึงปรารถนา “สุดา” เพราะคิดว่าจะต้องมีเงินให้เธอเสริมความงามอยู่ตลอด ในทางกลับกัน ตัวละครชายกลับชื่นชมลักษณะของจินตปาตี ที่ดูทะมัดทะแมง รูปร่างสูงโปร่ง และผิวสีน้ำตาลมากกว่า ดังตัวอย่าง “...ผู้หญิงข้างเขานะหรือ เขารู้มานานแล้วว่าหล่อมีเรือนร่างสูงระหงจนเกือบจะพูดได้ว่าเป็นส่วนที่ผู้ชายต้องคิด หากจะเดินเคียงคู่กับหล่อ หากความระหงนั้นได้สัดส่วนชวนมอง ไม่ว่าจะเป็นต้นคอ ลงมาถึงข้อเท้า ใบหน้านั้นไม่ต้องพูดถึง นกตลนกชมเสมอว่าหล่อไม่ใช่ผู้หญิงสวย แต่มีความเก๋ายอยู่ในส่วนประกอบของใบหน้า มองไม่หน้าเบื่อ ที่สำคัญคือผิวสีน้ำตาลของหล่อนนั่นเอง ชั่วแต่ว่าหล่อมีท่าทางของผู้ชายมากกว่าผู้หญิง” (โสภาค สุวรรณ, 2535, หน้า 265)

การสร้างลักษณะโดดเด่นให้กับตัวละคร “จินตปาตี” ผ่านทางรูปลักษณ์ภายนอกที่ใช้คำว่า “เก๋” ซึ่งหมายรวมถึงบุคลิกลักษณะอันทำให้ผู้หญิงมีเสน่ห์จริงใจมากกว่าคำว่า “สวย” เป็นการนิยามความงามให้มีความหมายกว้างกว่าเดิม การสร้างตัวละครสีน้ำตาลบ่งบอกความหลากหลายของมิติด้านความงาม ความสวยไม่ได้มีแบบฉบับอย่างเดียวแต่ขึ้นอยู่กับทัศนคติความงามของแต่ละคน แต่ยังมีข้อสังเกตว่า ถึงแม้ผู้ชายจะมีทัศนคติที่เปิดกว้างเกี่ยวกับค่านิยมความงามมากขึ้น แต่จะเห็นว่าสำหรับรูปลักษณ์ที่แบ่งแยกเพศชายหญิงยังคง



ต้องดำรงอยู่ ดังความเห็นของนพดลที่ว่า “หล่อนมีเรือนร่างสูงระหงจนเกือบจะพูดได้ว่าเป็นส่วนที่ผู้ชายต้องคิด หากจะเดินเคียงคู่กับหล่อน....ชั่วแต่ว่าหล่อนมีท่าทางของผู้ชายมากกว่าผู้หญิง” ทำให้เห็นว่า ผู้ชายยังยึดติดกับความสูงและท่าทางของผู้หญิงที่ต้องสูงน้อยกว่าผู้ชายและมีกิริยาไปทางผู้หญิงมากกว่า อาจกล่าวได้ว่า ตัวละครชายถูกหล่อหลอมมาด้วยระบอบปิตาธิปไตยที่ผู้ชายแสดงอำนาจของตนเองได้เต็มที่ การที่ผู้หญิงมีความสูงเทียบเท่าตน หรือมีท่าทางของผู้ชายมากเกินไปจะทำให้ตัวละครชายรู้สึกถูกลดทอนความเป็นชายและไม่รู้สึกถึงอำนาจที่ตนเองเคยมีเหนือกว่าผู้หญิง

1.2 ผู้หญิงที่มีความสามารถด้านภาษา การศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันผู้หญิงเข้าสู่สังคมแห่งการทำงานที่เปิดกว้างมากขึ้น การที่จินตปาตีเป็นผู้หญิงที่เรียนเก่งและมีความสนใจด้านภาษา ทำให้เห็นการนำเสนอความต้องการของผู้หญิงที่อยากมีความก้าวหน้าทางสังคมที่ไม่จำกัดแค่สังคมไทย ความสามารถในการใช้ภาษาได้หลายภาษาเป็นต้นทุนในการพัฒนาตนเองให้สามารถก้าวหน้าไปสู่สังคมโลกได้ ซึ่งจินตปาตีได้เล็งเห็นความสำคัญของภาษาและมองถึงอนาคตที่จะสามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนในส่วนนี้ได้ ดังบทสนทนา “แม้จะเรียนภาษาจีนต่อคะ” หล่อนบอกหน้าตาเฉย “เสียตายถ้าจะทิ้งเสีย” “ยังติดใจป็นังไม่หายละซี” คุณฉวยกลับว่า “เปล่าเลยคะ เป็นเรื่องน่ารู้ต่างหาก ไม่ขาดทุนแน่ ภาษาอังกฤษก็ได้กำไรอยู่แล้ววิชาที่เรียนเวลานี้คงทำให้ติดต่อดีขึ้น” (โสภาค สุวรรณ, 2535, หน้า 236) นอกจากนี้นวนิยายยังแสดงให้เห็นถึงผลที่เกิดกับจินตปาตี

เมื่อเธอเลือกเรียนภาษาและมองการณ์ไกลในการใช้ประโยชน์จากการเรียนด้านภาษา ดังบทสนทนา “ดีใจที่คุณตอบแบบนั้น แต่วิฑูรย์คงโกรธแน่ เขาอยากชวนคุณไปอยู่ ‘ไทยสาร’ ต้องการเจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวต่างประเทศ ที่นั่นก็ทันสมัยไม่แพ้ที่นี่ แต่ผมอยากให้คุณได้ใช้ความสามารถภาษาอังกฤษของคุณเต็มจริงๆ ” (โสภาค สุวรรณ, 2535, หน้า 247) การเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวต่างประเทศสื่อให้เห็นการเป็นผู้ถูกเลือกให้ทำงานใหญ่ระดับประเทศที่ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับต่างประเทศ ซึ่งถือว่าเป็นงานที่เคยสงวนให้ผู้ชายทำมาก่อน และความเชื่อมั่นในความสามารถที่ตัวละครอื่นมองว่าจินตปาตีสามารถทำได้ทำให้เธอเป็นที่ยอมรับและไว้วางใจในการทำงานแถวหน้าและจากบทสนทนายังทำให้เห็นว่าเพื่อนร่วมงานจินตปาตีไม่เคร่งใจในความสามารถของเธอแม้เธอจะเป็นผู้หญิง

1.3 ผู้หญิงที่มีหัวคิดก้าวหน้าจินตปาตีเป็นตัวแทนผู้หญิงในสังคมที่มีหัวคิดก้าวหน้าและกล้าแสดงออกทางการเมืองอย่างชัดเจน เห็นได้ชัดจากการเป็นนักข่าวที่ดีแผ่ความดำมืดในแวดวงการเมืองจนเป็นที่เลื่องลือ และประเด็นที่สื่อความต้องการของ จินตปาตีได้มากที่สุดคือ การปลดปล่อยความลำหลังทางเพศที่ผู้หญิงได้รับในสังคมมาโดยตลอด ผ่านการทำงานทางสื่อสิ่งพิมพ์ของเธอ ดังข้อความบรรยาย “บัดนี้หล่อนกำลังก้าวมาสู่วงการงานอาชีพที่เคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้ชาย โดยการชักนำของเขานภดลคิดว่าเขามองเห็นทางข้างหน้าของหล่อนแจ่มใส มีสเตอร์แม็คบอกเขาว่า “บทความที่เพื่อนของคุณเขียนในหนังสือพิมพ์ ‘ไทยสาร’ เกี่ยวกับสิทธิสตรีในวงการเมืองไม่เลวเลย



อายุยังน้อยแต่จะไปได้ไกลทีเดียว ผมดีใจที่คุณ ดิงเธอมาร่วมงานกับเรา เราต้องการคนหนุ่มสาว ประเภทนี้อีกมาก คนที่มีอุดมการณ์ และวิชาการ เป็นหลัก บางทีผมจะให้เธอทำงานด้านข่าวการเมือง โดยเฉพาะ” (โสภาค สุวรรณ, 2535, หน้า 267-268)

การที่มีสเตอร์แม็คยกย่องผลงานของ จินตปาตีว่าดี และยังคงว่าเธอจะเป็นคนรุ่นใหม่ ที่มีอนาคตไกล ทำให้เห็นว่าสังคมคาดหวังความเปลี่ยนแปลงจากผู้หญิงรุ่นใหม่ และความเป็นพลวัตทางความคิดของคนในสังคมที่ยอมรับความคิดใหม่ๆ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาต่อไป นอกจากนี้ การเป็นผู้หญิงที่มีความคิดก้าวหน้าของจินตปาตี ยังไม่ได้จำกัดเพียงแค่การแสดงออกทางการเมือง แต่ยังรวมไปถึงวิถีในการดำเนินชีวิตที่เธอสามารถเดินทางและรับผิดชอบชีวิตการทำงานของตนเองโดยไม่ได้มีข้อแม้แต่อย่างใดทางร่างกายมากีดขวางดังมายาคติที่ว่าผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอจึงต้องได้รับการดูแล จินตปาตีสามารถดูแลตัวเองได้และเดินทางรอนแรมทำงานได้ดีเช่นเดียวกันกับผู้ชาย ดังข้อความ “ห้าวันเต็มๆ ที่ต้องเดินทางและปฏิบัติงานในความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายตามหน้าที่ จินตปาตีทอดตัวเหยียดยาวบนเตียงอย่างเมื่อยล้า เมื่อนึกได้ว่าแทบไม่มีเวลาพักผ่อนเริ่มจากเครื่องบิน รถไฟและรถยนต์ กับการเลี้ยงรับรองเลี้ยงตอบแทนเจ้าภาพ” (โสภาค สุวรรณ, 2535, หน้า 250) การมีแนวคิดและวิถีการดำเนินชีวิตที่ก้าวหน้า ทำให้เห็นมุมมองของผู้หญิงในยุคทำงานที่มีลักษณะเป็นอิสระมากกว่าเดิม และสามารถประสบความสำเร็จในสังคมได้มากขึ้น

1.4 ผู้หญิงที่เป็นผู้นำครอบครัว ประเด็นของผู้หญิงกับบทบาทของการเป็นผู้นำครอบครัวที่ถูกนำเสนอให้เห็นอย่างชัดเจนในนวนิยายเรื่องจินตปาตี เกิดจากความอ่อนแอหรือความบกพร่องของผู้ชายในการเป็นผู้นำครอบครัว ทำให้ผู้หญิงต้องก้าวขึ้นมาเป็นผู้ดูแลครอบครัวด้วยตนเอง บทบาทผู้หญิงกับการเป็นผู้นำครอบครัวพบในตัวละครหลักอย่าง จินตปาตี ที่ทำงานเลี้ยงดูป่า และเป็นหลักที่พึ่งทางใจแก่ผู้เป็นพ่อ รวมทั้งเป็นความภาคภูมิใจแก่คนในครอบครัว ดังข้อความ “วิฑิตมองลูกสาวคนโตอย่างภาคภูมิใจ ผลงานของแม่เม้า ความรู้สึกนึกคิดของลูกนั้นไม่ผิดจากพ่อเท่าไร เพียงแต่ว่าพ่อไม่เข้มแข็ง ไม่กล้าแกร่ง เช่นลูก เลือดท่านเจ้าคุณ ตาของแม่เม้าสืบทอดมาถึงหลานเต็มเปี่ยม” (โสภาค สุวรรณ, 2535, หน้า 53) กล่าวได้ว่า วิฑิตแสดงให้เห็นความอ่อนแอของตนเองในการดูแลครอบครัว ด้วยอุปนิสัยและบุคลิกลักษณะที่ไม่ค่อยติดต่อหรือมีปฏิสัมพันธ์กับใคร ทำให้เขาเป็นคนที่ค่อนข้างคล้อยตามคนอื่นได้ง่าย และไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเอง การที่วิฑิตมองว่าตน “ไม่เข้มแข็ง ไม่กล้าแกร่ง” แสดงให้เห็นการถอยห่างออกจากการเป็นผู้นำของผู้ชาย และยอมรับในความเป็นผู้นำของผู้ที่จะก้าวมาทำหน้าที่ที่ได้ดีกว่าตน สะท้อนให้เห็นการยอมรับความล้มเหลวของผู้ชายต่อบทบาทหลักที่สังคมวางไว้ และรับเอาผู้ที่แข็งแกร่งกว่าขึ้นมาทำหน้าที่แทนโดยไม่แบ่งแยกเพศ

อีกปัจจัยที่ทำให้ผู้หญิงต้องทำหน้าที่เป็นเสาหลักของบ้านคือ การครองโสด พบว่าป่าของจินตปาตี ทั้งป่าฉายกลับ ป่าทองพลับ และป่าจำปา



ทั้งสามคนนี้ไม่ได้แต่งงานมีครอบครัวแต่อาศัยอยู่ด้วยกันในช่วงบั้นปลาย ดังนั้นเมื่อไม่มีผู้นำครอบครัวที่เป็นผู้ชาย ทั้งสามจึงปกครองและเลี้ยงดูในครอบครัวเอง อาจกล่าวได้ว่าบทบาทหน้าที่การเป็นผู้เลี้ยงดูครอบครัวที่ผู้หญิงต้องรับผิดชอบนั้นเกิดจากความอ่อนแอของผู้ชายที่เคยเป็นเสาหลัก และการที่ผู้หญิงเริ่มตระหนักว่า เมื่อสภาพสังคมหรือสถานการณ์รอบตัวเปลี่ยนแปลงไป ผู้หญิงก็สามารถที่จะทำหน้าที่ดูแลและเลี้ยงดูครอบครัวได้เช่นกัน

2. ปัจจัยประกอบสร้างภาพผู้หญิงสมัยใหม่

2.1 วาทกรรม “ผู้หญิงเก่ง” เข้ามาแทนที่แม่ศรีเรือน พื้นฐานบทบาทหน้าที่ที่สังคมคาดหวังให้ผู้หญิงต้องเป็นคือ การเป็นกุลสตรีไทย แม่ศรีเรือน รู้จักหน้าที่ที่ตนเองต้องรับผิดชอบ (บุญยงค์ เกศเทศ, 2532, หน้า 71) หากผู้หญิงเกิดความบกพร่องจากหน้าที่มักจะถูกสังคมตำหนิ เมื่อสังคมเปลี่ยนไปกลับพบมุมมองของผู้หญิงที่เริ่มแตกต่างไปจากเดิมผู้หญิงมีความสามารถในการทำงานนอกบ้าน ได้รับโอกาสเข้าสู่ตำแหน่งหน้าที่ที่ในอดีตเคยสงวนไว้ให้กับผู้ชายเท่านั้น ทำให้เกิดอุดมคติ “ผู้หญิงเก่ง” เข้ามาแทนที่ “แม่ศรีเรือน” ดังเดิมไป เป็นปรากฏการณ์ “ผู้หญิงก้าวหน้า” ซึ่งเน้นย้ำว่าผู้หญิงมีความสามารถทัดเทียมกับผู้ชาย (นพพร ประชากุล, 2548, หน้า 8-16) ทั้งนี้ยังมีการยกตัวอย่างผู้หญิงสมัยเก่าที่ขึ้นมาเปรียบเทียบกับผู้หญิงสมัยใหม่ให้เห็นว่า ผู้ชายในสังคมได้มองหาผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้านเก่ง และมีความคิดเฉลียวฉลาดมาเป็นคู่ครองเพื่อแบ่งเบาภาระงาน

ของตนมากกว่าผู้หญิงที่เก่งเพียงงานบ้านอย่างเดียว ดังจะเห็นจากตัวละครหญิง “ภัทรา” ที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่เพราะเธอเป็นผู้ตามเพียงอย่างเดียว ในขณะที่ตัวที่จินตปาดิถูกยกย่องเรื่องของการทำงานแบบผู้ชาย ดังบทสนทนา “แม่แม่น่ะเป็นตัวของตัวเอง แล้วก็ไม่ใช่ผู้หญิงง่ายๆ ที่ไม่มีโอกาสอะไรนอกจากคอยจับผู้ชายเป็นผัว ขอโทษเถอะนะที่ใช้คำพูดแบบนี้ มันชัดเจนเข้าใจง่ายที่สุด คนมีความรู้ มีงาน มีชื่อเสียงที่เกิดจากสมองของตัวเอง เขาไม่จำเป็นต้องอาศัยผัวนักหรอกขอให้รู้ไว้” (โสภาค สุวรรณ, 2535, หน้า 106) การที่วิฑิตผู้พูดได้เน้นย้ำให้เห็นความสำคัญของผู้หญิงที่มีความรู้และทำงานหาเลี้ยงตัวเองได้จนมีชื่อเสียง ทำให้เห็นน้ำเสียงเสียดสีตัวละครที่เป็นผู้ฟัง คือ สำอองภรรยาเขาให้ตระหนักถึงการให้คุณค่ากับผู้หญิงที่มีความรู้และทำงานเก่งมากกว่าผู้หญิงที่ให้สามีเลี้ยงดูเพียงฝ่ายเดียว โดยสอดคล้องกับโครงสร้างทางสังคมที่เปลี่ยนไป การที่ผู้ชายทำงานนอกบ้านหนักขึ้นจำเป็นที่จะต้องแสวงหาคู่ชีวิตที่มีความคิดทำงานเก่ง แบ่งเบาภาระงานของเขานอกเหนือจากการทำงานบ้าน จึงเกิดเป็นภาวะผู้หญิงเก่งเข้ามาแทนที่ความเป็นกุลสตรีมากขึ้น และยังพบว่าผู้หญิงที่ทำงานเก่งจะเป็นความภาคภูมิใจของครอบครัวและสามีมากกว่าผู้หญิงที่อยู่แต่ในบ้านและเป็นแม่ศรีเรือนเพียงอย่างเดียว ดังนั้นผู้ชายในสังคมยุคใหม่จึงคาดหวังที่จะได้ภรรยาที่เป็นผู้หญิงทำงานนอกบ้านมากกว่าผู้หญิงที่ทำงานแต่เพียงในบ้านอย่างเดียว

2.2 มโนทัศน์ของนักเขียนหญิง
ประสบการณ์และมุมมองของนักเขียนส่งผลต่อ



การนำเสนอภาพของตัวละครหญิงในนวนิยาย แม้สังคมจะพยายามแสดงให้เห็นว่ายุคผู้หญิงก้าวหน้ากำลังดำเนินไปในสังคม ทำให้แนวความคิดเกี่ยวกับผู้หญิงมีความเป็นพลวัต โสภาค สุวรรณ ซึ่งเป็นสตรีในชนชั้นกลางที่มีประสบการณ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ต่างเห็นชีวิตของผู้หญิงในสังคมที่หลากหลาย รวมถึงกระแสของการเรียกร้องสิทธิสตรีที่ปรากฏในสังคมเรื่อยมา ลักษณะการนำเสนอภาพผู้หญิงในโมโนทัศน์ผู้หญิงสมัยใหม่ของโสภาค สุวรรณ เกิดจากภาพสะท้อนผู้หญิงที่พบเจอในหลายสังคมกับกระแสสังคมเกี่ยวกับสตรีนิยมทำให้เกิดภาพผู้หญิงที่กำลังพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองให้ทัดเทียมผู้ชายมากขึ้น มีบทบาททางสังคมมากขึ้น และมีความคิดวิถีชีวิตที่ก้าวหน้า เหมาะสมกับยุคสมัย แต่ทั้งนี้ด้วยการหล่อหลอมจากสังคมปิตาธิปไตยที่ย่อมส่งอิทธิพลต่อการสร้างตัวละครหญิง โดยเฉพาะกับนักเขียนผู้หญิงที่มีกรอบจำกัดทางสังคมในการแสดงออกที่เห็นได้เด่นชัดจากเรื่องจินตปาตีคือ เรื่องเพศสังคมไทยยังไม่เปิดกว้างที่จะให้ผู้หญิงแสดงออกเรื่องเพศ ถือเป็นแรงปะทะระหว่างกระแสผู้หญิงก้าวหน้ากับการครอบงำจากค่านิยมดั้งเดิม ส่งผลให้เกิด ข้อจำกัดในการสร้างตัวละครหญิงเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากนวนิยายที่ไม่ยอมรับที่ผู้หญิงจะมีค่านิยมเรื่องเพศอย่างอิสระ หรือใกล้ชิดกับผู้ชายมากเกินไป เพราะสังคมยังยึดติดกับบาทหน้าที่ของผู้หญิงที่ถูกสังคมกำหนดมาตั้งแต่โบราณนั่นคือ บทบาทหน้าที่ในครอบครัวที่ผู้หญิงพึงปฏิบัติและต้องคงไว้ ดังที่ภุญย์ได้แสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับผู้หญิงที่จะมาเป็นภรรยาของเขา ว่าจะต้อง

ไม่ยุ่งเกี่ยวกับชายอื่นหรือแม้กระทั่งการบ้าน การเรียนก็ยังคงต้องมีบทบาทความเป็นภรรยาอยู่ ทั้งที่ก่อนหน้านี้ภุญย์แสดงออกอย่างชัดเจนว่ายอมรับผู้หญิงเก่งและเห็นด้วยที่พวกเธอเรียกร้องสิทธิของตนเองหรือเป็นตัวของตัวเอง แสดงให้เห็นว่าอิสระของผู้หญิงไม่สามารถมีได้โดยสมบูรณ์เพราะยังมีข้อจำกัดอยู่นั่นเอง ดังข้อความ

....แต่ภุญย์ก็อยากจะพูดว่า ผู้หญิงที่จะมาเคียงคู่ หน้าอกตากับเขาก็สมควรจะเป็นของเขา แต่เพียงผู้เดียวเขาไม่ปรารถนารับช่วงของเล่นของเหลือจากใครนี่นะ ก็ในเมื่อไม่ได้ปลงใจว่าจะหาภรรยาที่เคยเป็นแม่หม้ายสักหน่อย หรืออย่างน้อยเพียงหล่อนเคยเล่นกับใครมาก่อนตามสมัยนิยมก็เถอะล้วนไม่ปรารถนาทั้งสิ้น นี่เขาจะต้องผ่านคำถามสักเท่าไรหากว่าจะผูกพันกับหล่อน... (โสภาค สุวรรณ, 2535, หน้า354)

อีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นการไม่ยอมรับให้ผู้หญิงแสดงออกเรื่องเพศคือ การที่จินตปาตีไปยุ่งเกี่ยวกับผู้ชายเจ้าชู้ หรือ เสือผู้หญิง ซึ่งไม่ว่าจะเป็นเพื่อน หรือผู้ร่วมงานต่างเห็นว่าผู้คนในสังคมยังไม่ยอมรับที่จะให้ชายหญิงอยู่ร่วมกัน โดยเฉพาะผู้หญิงที่ไปอยู่ใกล้ชิดกับผู้ชายเจ้าชู้จะถูกเหมารวมว่าเป็นผู้หญิงที่ตกเป็นของชายคนนั้นแล้ว คนใกล้ชิดจินตปาตีจึงกังวลเรื่องที่เธอใกล้ชิดวิฑูรย์ ซึ่งทำให้เธอเสียชื่อเสียงในฐานะผู้หญิงที่ควรบริสุทธิ์เรื่องเพศ ดังข้อความ

“คุณก็รู้จักเจ้าเพื่อนของเราชื่อเสียงหมอนั่นนะหอมหวานแค่ไหน เขารู้กันทั้งบางกอกว่าผู้หญิงคนไหนที่หลงคารมพ่อวิฑูรย์เป็นไม่เหลืออะไรทั้งสิ้น แต่ก็ยังมีคนอยากลอง อยากสมัครเป็น



ของเล่นชั่วคราว ผู้หญิงสมัยพระจันทร์ถูกเหยียบพวกนั้นนะ แล้วนี่คุณฉายไปฉายมากับพ่อเจ้าประคุณจนเขาถือให้กระฉ่อน ไม่กลัวใครเข้าใจผิดบ้างหรือ” (โสภาค สุวรรณ, 2535, หน้า355)

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น การแสดงออกทางเพศของผู้หญิงยังถือเป็นเรื่องพื้นฐานที่คนในสังคมให้ความสำคัญว่าเป็นสิ่งที่ควรปกปิด และผู้หญิงยังเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายหากกล่าวถึงเรื่องเพศ สิ่งเหล่านี้เป็นผลพวงจากระบบสังคมแบบเดิมที่ตัดสินคุณค่าผู้หญิงดีผู้หญิงเลวจากความบริสุทธิ์ของพรหมจรรย์ จากนวนิยายเรื่องจินตปาตีถึงแม้ตัวละครหญิงของเรื่องอย่างจินตปาตีจะเป็นภาพสะท้อนผู้หญิงสมัยใหม่ในสังคมที่มีความรู้ความสามารถและเป็นตัวของตัวเองที่กำลังเริ่มแทนที่ภาพผู้หญิงสมัยเก่าในสังคมอยู่ โดยเห็นจากคำชื่นชมของตัวละครอื่นๆ แต่ทั้งนี้จินตปาตีก็ยังไม่สามารถหลุดจากการครอบงำของระบบปิตาธิปไตยที่ไม่ให้พื้นที่ผู้หญิงในการพูดถึงเรื่องเพศอย่างอิสระ ซึ่งเป็นผลพวงค่านิยมทางสังคมที่ส่งผลต่อนักเขียนหญิงในการสร้างตัวละครมาอีกทอดหนึ่ง

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การนำเสนอภาพผู้หญิงสมัยใหม่ในทศวรรษ 2530 ในนวนิยายเรื่องจินตปาตี ของนักเขียนโสภาค สุวรรณ ตามแนวคิดสตรีนิยมสายเสรีนิยม ผลการศึกษา สะท้อนให้เห็นความเป็นพลวัตของสังคมไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปเพื่อสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงในสังคมที่เห็นได้จากภาพการนำเสนอที่เป็นภาพ

สะท้อนจากนวนิยาย ผู้หญิงสมัยใหม่คือผู้หญิงที่มีการพัฒนาด้านความคิดและการใช้ชีวิตที่แปรผันไปกับบริบททางสังคม ส่งผลให้ผู้หญิงมีความทัดเทียมกับผู้ชายมากขึ้น ลักษณะของผู้หญิงสมัยใหม่จากนวนิยายเรื่องจินตปาตี พบการเปิดกว้างของมาตรฐานความงาม หรือ Beauty Standard ที่ไม่จำกัดความงามไว้แค่แบบเดียว แต่ยังยอมรับความงามที่หลากหลาย โดยผนวกเข้ากับลักษณะเฉพาะบุคคลที่ทำให้เกิดความมีเสน่ห์มากกว่าความงามในมิติเดียว การนำเสนอตัวละครผิวสีน้ำตาลที่เป็นคนใต้แสดงให้เห็นถึงการมองเห็นของผู้หญิงในมุมกว้างที่ไม่กระจุกอยู่แค่ในกรุงและเห็นถึงความพยายามชูลักษณะพิเศษของผู้คนหลากหลายถิ่น นอกจากนั้นกระบวนการประกอบสร้างผู้หญิงสมัยใหม่ที่เด่นชัด คือ การศึกษา ผู้หญิงได้รับความรู้และแนวคิดใหม่ๆ มากขึ้น ทำให้ผู้หญิงเลือกเรียนวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานของตนเองในอนาคตและเพื่อปูทางไปสู่ความก้าวหน้าที่คนอื่นยังไม่สามารถทำได้ เช่น เรียนภาษา ภาษาถือเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นสากลและการก้าวหน้าไม่จำกัดอยู่เพียงแค่ในสังคมไทย แต่ยังรวมไปถึงในสังคมโลกและยังตอบสนองต่อภาคเศรษฐกิจที่ต้องมีปัจจัยเรื่องภาษาเข้ามาเกี่ยวข้อง ผลจากการกระจายการศึกษาเพื่อให้ผู้หญิงได้เข้าสู่โอกาสในการแสวงหาความรู้ ทำให้ผู้หญิงมีความคิดก้าวหน้า และเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงออกทางความคิดเกี่ยวกับการเมืองมากขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นปรากฏการณ์ที่พบ ในช่วงการขับเคลื่อนด้านเสรีภาพและการเรียกร้องความเท่าเทียมทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานของนักเขียนแนวสตรี



นิยมอย่างทมิฬย่นตี ดังสอดคล้องกับการศึกษา ประเด็น บทพิสูจน์ทางการเมืองกับวาทกรรมสตรีนิยมในนายกหญิง (เสนาะ เจริญพร, 2548, หน้า 145-151) ที่นำเสนอว่าผู้หญิงมีความสามารถทางการเมืองได้เฉกเช่นเดียวกันกับผู้ชาย ประเด็นทางการเมืองถือเป็นชุดความคิดเดียวกันในสื่อให้เห็นความสามารถของผู้หญิงในสังคมอย่างเป็นรูปธรรม การเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ของหญิงชายเป็นอีกสิ่งหนึ่งพบในการศึกษา ทั้งนี้พบว่าตัวละครชายเกิดความล้มเหลวในการทำหน้าที่หัวหน้าครอบครัว ไม่มีความเข้มแข็งหรือแข็งแกร่งมากพอ จึงทำให้ผู้หญิงได้ปฏิบัติหน้าที่นี้แทน ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ผู้หญิงได้ออกมาสู่การทำงานนอกบ้านมากขึ้นปัจจัยสำคัญในการดำรงอยู่ของครอบครัวขึ้นอยู่กับสถานะเศรษฐกิจภายนอกด้วยเช่นกัน ฉะนั้นการทำงานเก่งนอกบ้านจึงสัมพันธ์กับการเป็นผู้นำครอบครัวในเวลาเดียวกัน เช่นเดียวกันกับลักษณะของผู้หญิงที่พบในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน ในการศึกษา สถานภาพสตรีไทยในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน พ.ศ. 2497-2530 ของ วิวรรณ ศรีสำราญ ที่พบว่าในช่วงหลังผู้หญิงมีลักษณะเป็นผู้นำครอบครัวมากขึ้น รับผิดชอบงานทั้งในบ้านและนอกบ้าน ทั้งจากการมีอาชีพที่สูงขึ้น และการหย่าร้าง (วิวรรณ ศรีสำราญ, 2534, หน้า 177)

นอกจากนี้ ปัจจัยในการประกอบสร้างผู้หญิงสมัยใหม่ เกิดจากลักษณะงานของทั้งหญิงและชายที่เปลี่ยนไป ความตึงเครียดกับงานนอกบ้าน และการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจส่งผลให้ผู้ชายต้องการ “เพื่อนคู่คิด” มากกว่า “ศรีภรรยา” หรือ

อาจจะให้คำนิยามคำว่า “ภรรยา” ในมุมที่ต่างไป ปรากฏการณ์นี้ส่งผลกระทบต่อค่านิยมผู้หญิงแบบเก่าที่จะต้องทำงานบ้านดูแลปรนนิบัติสามีและไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจการนอกบ้าน ซึ่งจะเห็นมีการนำตัวอย่างผู้หญิงเช่นนี้มาเปรียบเทียบให้เห็นว่าไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตครอบครัวในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งเป็นไปตามอุดมคติ “ผู้หญิงเก่ง” เข้ามาแทนที่ “แม่ศรีเรือน” ที่ก่อให้เกิดกระแส “ผู้หญิงก้าวหน้า” โดยเน้นย้ำว่าผู้หญิงมีความสามารถทัดเทียมกับผู้ชาย (นพพร ประชากุล, 2548, หน้า 8-16) ในส่วนของนักเขียนที่มีต่อการสร้างภาพผู้หญิงสมัยใหม่ เห็นได้ชัดว่านักเขียนพยายามนำเสนอผู้หญิงในยุคที่กำลังพัฒนาตนเองเพื่อให้ทัดเทียมกับผู้ชาย และสามารถพึ่งพาตนเองได้ในมิติต่างๆ แต่กระนั้นยังพบว่าการแสดงออกของนักเขียนยังมีข้อจำกัด ด้วยนำเขียนหญิงถูกหล่อหลอมมาในสังคมปิตาธิปไตยที่ต้องการให้ผู้หญิงรักษามโนธรรมนิยมประเพณีอันดีงามเอาไว้ คือ ต้องรักนวลสงวนตัวไม่แสดงออกซึ่งความรักต่อผู้ชายก่อนหรือไม่ขอผู้ชายแต่งงาน (สภาสตรีแห่งชาติ 2518 : 143) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับวรรณกรรมของทมิฬย่นตี ที่ถึงแม้จะเป็นนักเขียนแนวสตรีนิยม แต่ยังพบว่าตัวละครยังมีส่วนของกรอบทางสังคมครอบไว้อยู่ ดังการศึกษาแนวคิดสตรีนิยมในนวนิยายของทมิฬย่นตีระหว่างพุทธศักราช 2506-2534 ที่พบว่าช่วงแรกมีการแสดงถึงค่านิยมเรื่องพรหมจรรย์ผ่านมุมมองของตัวละครชาย โดยยึดเอาค่านิยมความบริสุทธิ์ทางเพศมาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งผู้หญิงดีผู้หญิงเลว (ภัทรพร หงส์ทอง, 2538, หน้า 58) ด้วยแนวคิดนี้ส่งผลให้มนทัศน์



ผู้หญิงสมัยใหม่ของนักเขียนต้องแสดงออกภายใต้ข้อจำกัดที่ยังคงมองการแสดงออกเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ควรปกปิดไว้อยู่

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรศึกษาการนำเสนอแนวคิดอื่นๆ ของผู้เขียนในนวนิยายเรื่องจินตปาตี

1.2 ควรศึกษาอิทธิพลความเป็นชายที่มีต่อผู้หญิงในนวนิยายเรื่องจินตปาตี

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

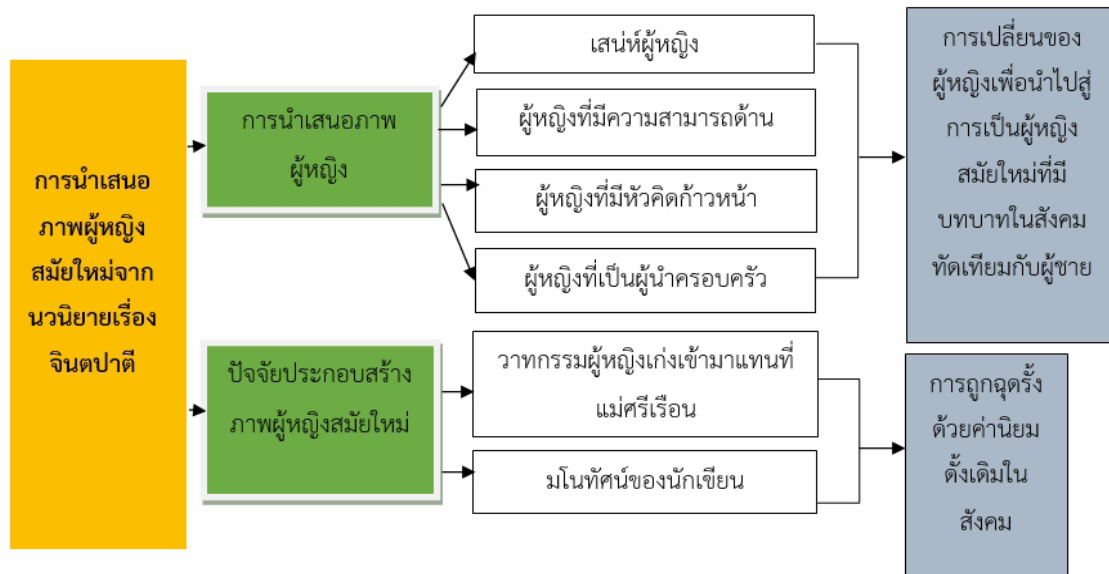
2.1 ผู้วิจัยควรศึกษาการนำเสนอภาพผู้หญิงในมิติอื่นๆ และเป็นในนวนิยายเรื่อง

อื่นๆ ของโสภาค สุวรรณ ที่เขียนขึ้นในยุคสมัยเดียวกัน

2.2 ผู้วิจัยควรศึกษาความเป็นชายในนวนิยายของโสภาค สุวรรณ ทัศนคติในการมองสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการนำเสนอภาพผู้หญิงสมัยใหม่ในสังคมทศวรรษ 2530 ทำให้เห็นเหตุและผลของการเปลี่ยนแปลงของผู้หญิงที่เป็นไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงเหนี่ยวยังจากระบบสังคมแบบเดิมๆ ยังส่งอิทธิพลต่อการพัฒนาตนเองของผู้หญิงอยู่เช่นเดียวกัน รายละเอียดดังที่ปรากฏนี้



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ



เอกสารอ้างอิง

- นพพร ประชากุล. (2548). คำนำเสนอ ผู้หญิงกับสังคมในวรรณกรรมไทยยุคทอง. กรุงเทพฯ: มติชน.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2532). สถานภาพสตรีไทย. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.
- พรธาดา สุวัธนวิจ. (2550). ผู้หญิงกับบทบาทความเป็นแม่ในนวนิยายไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2510-2546. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรพร หงษ์ทอง. (2538). การศึกษาแนวคิดสตรีนิยมในนวนิยายของทมยันตี ระหว่างพุทธศักราช 2506-2534. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ละอองดาว จิตต์พิริยะการ. (2562). หญิงม่าย: ภาพแทนนางเอกชายขอบในนวนิยายไทยร่วมสมัย. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วารุณี ภูริสินสิทธิ์. (2545). สตรีนิยม ขบวนการและแนวคิดทางสังคมแห่งศตวรรษที่ 20. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- วีรวรรณ ศรีสำราญ. (2534). สถานภาพสตรีไทยในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน (พ.ศ. 2497-2530). (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สภาสตรีแห่งชาติ. (2518). สตรีไทย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- เสนาะ เจริญพร. (2548). ผู้หญิงกับสังคมในวรรณกรรมไทยยุคทอง. กรุงเทพฯ: มติชน.
- โสภาค สุวรรณ. (2535). จินตปาตี. กรุงเทพฯ: เจริญรัตน์.
- อรจิรา อัจฉริยไพบูลย์. (2560). สตรีนิยม: การศึกษาวิธีวิทยาผ่านงานวิทยานิพนธ์ร่วมสมัยของไทย. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 14(3), 137-148.

